

**અસ્વીકરણ:** સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

**DISCLAIMER:** The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

## અમદાવાદ ખાતે ગુજરાત હાઈકોર્ટમાં

સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૧૧૭૧૭/૨૦૧૪

સાથે

સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૫૧૬૬/૨૦૧૪

સાથે

સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૨૨૬૨/૨૦૧૩

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી પરેશ ઉપાધ્યાય

=====

|   |                                                            |    |
|---|------------------------------------------------------------|----|
| ૧ | શું સ્થાનિક અખબારોના રીપોર્ટર્સને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી છે? | હા |
| ૨ | રીપોર્ટરને મોકલવામાં આવે કે નહીં?                          | હા |
| ૩ | શું ન્યાયમૂર્તિઓ ચુકાદાની આખરી નકલ જોવા માંગે છે?          | ના |

|   |                                                                                                                             |    |
|---|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| ૪ | શું આ કેસમાં ભારતીય બંધારણ, ૧૯૫૦ અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈ હુકમના અર્થઘટન અંગે કાયદાનો કોઈ નોંધપાત્ર પ્રશ્ન સમાયેલ છે? | ના |
| ૫ | શું સિવિલ જજને પરિપત્રિત કરવામાં આવે કે કેમ?                                                                                | ના |

=====

ગુજરાત રાજ્ય માર્ગ વાહન વ્યવહાર નિગમ ... અરજદાર

વિરુદ્ધ

મહેશભાઈ નવલશંકર પંડ્યા મારફત વિનાયક કર્મચારી મંડળ રાજકોટ અને

અન્ય... સામાવાળા

=====

**ઉપસ્થિતિ:**

[ઉપસ્થિતી માટે આ ચુકાદાના ફકરા: ૪.૧, ૪.૨ અને ૪.૩ જુઓ]

અરજદાર – નિગમ તરફે

શ્રી શાલીન મહેતા, વિદ્વાન સિનિયર એડવોકેટ

સાથે શ્રી હેમાંગ શાહ

શ્રી એચ. એસ. મુનશા, એડવોકેટ

શ્રી જી. એમ. જોશી, એડવોકેટ

શ્રી હાર્દિક રાવલ, એડવોકેટ

સુશ્રી સેજલ માંડવિયા, એડવોકેટ

સામાવાળા – યુનિયન / શ્રમિકો તરફે

શ્રી ડી. એસ. વસાવડા, એડવોકેટ

શ્રી મુકેશ રાઠોડ, એડવોકેટ

શ્રી પ્રભાકર ઉપાધ્યાય, એડવોકેટ

શ્રી મુરલી દેવનાની, એડવોકેટ

શ્રી કિશોર એમ. પોલ, એડવોકેટ

શ્રી પી. પી. મજમુદાર, એડવોકેટ

શ્રી કૃતાર્થ પંડ્યા, એડવોકેટ

શ્રી મહેન્દ્ર ત્રિવેદી વતી સુશ્રી લોપા ભટ્ટ, એડવોકેટ

શ્રી મહેન્દ્ર કે. પટેલ, એડવોકેટ

શ્રી સમીર બી. ગોહિલ, એડવોકેટ

=====

**કોરમ: માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી પરેશ ઉપાધ્યાય**

**તારીખ: ૧૮/૦૯/૨૦૧૪**

**મૌખિક ચુકાદો**

૧. હાલની અરજીઓમાં ગુજરાત રાજ્ય માર્ગ વાહન વ્યવહાર નિગમ દ્વારા ઈન્ડસ્ટ્રિયલ ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ સમાન એવોર્ડ્સને પડકારવામાં આવ્યા છે, જેમાં શ્રમિકો દ્વારા કરવામાં આવેલ માંગણી મુજબની

તારીખથી, પશ્ચાતવર્તી અસર સાથે, સંભવિત રીતે મેનેજમેન્ટ અને યુનિયન વચ્ચેના તે સંબંધિત સમાધાન, ખાસ કરીને સદર સમાધાનની કલમ-૨૦ માંથી ઉદ્ભવતા સમય સ્કેલના લાભ મંજૂર કરવામાં આવ્યા છે. વાદગ્રસ્ત એવોર્ડ્સની વિગતો નીચે મુજબ છે.

૨.૧ સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નં. ૧૧૭૧૭/૨૦૧૪ માં, ઇન્ડસ્ટ્રિયલ ટ્રિબ્યુનલ, રાજકોટ દ્વારા રેફરન્સ (આઈ.ટી.) નં. ૨૫૨/૨૦૧૨ માં તારીખ ૧૪/૦૩/૨૦૧૪ ના રોજ પસાર કરવામાં આવેલ એવોર્ડને પડકારવામાં આવ્યો છે.

૨.૨ સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નં. ૫૧૬૬/૨૦૧૪ માં, ઇન્ડસ્ટ્રિયલ ટ્રિબ્યુનલ, રાજકોટ દ્વારા રેફરન્સ (આઈ.ટી.) નં. ૪૦/૨૦૧૧ માં તારીખ ૦૮/૦૮/૨૦૧૩ ના રોજ પસાર કરવામાં આવેલ એવોર્ડને પડકારવામાં આવ્યો છે.

૨.૩ સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નં. ૨૨૬૨/૨૦૧૩ માં, ઇન્ડસ્ટ્રિયલ ટ્રિબ્યુનલ, અમદાવાદ દ્વારા રેફરન્સ (આઈ.ટી.) નં. ૧૭૨/૨૦૦૨ માં તારીખ ૧૪/૧૦/૨૦૧૧ ના રોજ પસાર કરવામાં આવેલ એવોર્ડને પડકારવામાં આવ્યો છે.

૩. દરેક અરજીની સુસંગત હકીકતો નીચે મુજબ છે.

૩.૧ જ્યાં સુધી સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલકેશન નં. ૧૧૭૧૭/૨૦૧૪ ની હકીકતોનો સંબંધ છે ત્યાં સુધી, ઇન્ડસ્ટ્રિયલ ટ્રિબ્યુનલ, રાજકોટ દ્વારા રેફરન્સ (આઈ.ટી.) નં. ૨૫૨/૨૦૧૨ પર નોંધાયેલ તેના તારીખ ૧૪/૦૩/૨૦૧૪ ના એવોર્ડ દ્વારા સંબંધિત શ્રમિકને પશ્ચાતવર્તી અસરથી સમય સ્કેલ મંજૂર કરવામાં આવ્યો છે. સામાવાળા તારીખ ૧૨/૧૦/૧૯૯૬ ના રોજ બદલી કંડક્ટર તરીકે જોડાયા હતા અને મંજૂર થયેલ ખાલી જગ્યાની ઉપલબ્ધતા અને આંતરિક પરિષ્ક્રિતાને ધ્યાનમાં લેતા, તેમને નિગમ [રાજકોટ વિભાગ] દ્વારા તારીખ ૧૧/૦૨/૨૦૦૦ થી સમય સ્કેલ પર લેવામાં આવ્યા હતા. શ્રમિકે વર્ષ ૨૦૧૨ માં ટ્રિબ્યુનલનો આશરો લીધો હતો અને ટ્રિબ્યુનલે તારીખ ૧૨/૧૦/૧૯૯૬ ને નિમણૂકની પ્રારંભિક તારીખ ગણીને, ૧૮૦ દિવસની સેવા પૂર્ણ થવા પર એટલે કે વર્ષ ૧૯૯૭ ની પશ્ચાતવર્તી અસરથી સમય સ્કેલ મંજૂર કર્યો છે. આ લાભ એરિયર્સ સાથે આપવામાં આવ્યો છે અને કાલ્પનિક (notional) રીતે નહીં.

૩.૨ જ્યાં સુધી સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલકેશન નં. ૫૧૬૬/૨૦૧૪ ની હકીકતોનો સંબંધ છે ત્યાં સુધી, ઇન્ડસ્ટ્રિયલ ટ્રિબ્યુનલ, રાજકોટ દ્વારા રેફરન્સ (આઈ.ટી.) નં. ૪૦/૨૦૧૧ પર નોંધાયેલ તેના તારીખ ૦૮/૦૮/૨૦૧૩ ના એવોર્ડ દ્વારા સંબંધિત શ્રમિકને પશ્ચાતવર્તી અસરથી સમય સ્કેલ મંજૂર કરવામાં આવ્યો છે. સામાવાળા તારીખ ૧૭/૧૨/૧૯૯૬ ના રોજ બદલી કંડક્ટર તરીકે જોડાયા હતા અને મંજૂર થયેલ ખાલી જગ્યાની ઉપલબ્ધતા અને આંતરિક પરિષ્ક્રિતાને ધ્યાનમાં લેતા, તેમને નિગમ [જૂનાગઢ વિભાગ] દ્વારા તારીખ

૨૯/૧૨/૨૦૦૭ થી સમય સ્કેલ પર લેવામાં આવ્યા હતા. શ્રમિકે વર્ષ ૨૦૧૧ માં ટ્રિબ્યુનલનો આશરો લીધો હતો અને ટ્રિબ્યુનલે તારીખ ૧૭/૧૨/૧૯૯૬ ને નિમણૂકની પ્રારંભિક તારીખ ગણીને, ૧૮૦ દિવસની સેવા પૂર્ણ થવા પર એટલે કે વર્ષ ૧૯૯૭ ની પશ્ચાતવર્તી અસરથી સમય સ્કેલ મંજૂર કર્યો છે. આ લાભ એરિયર્સ સાથે આપવામાં આવ્યો છે અને કાલ્પનિક રીતે નહીં.

૩.૩ જ્યાં સુધી સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નં. ૨૨૬૨/૨૦૧૩ ની હકીકતોનો સંબંધ છે ત્યાં સુધી, ઇન્ડસ્ટ્રિયલ ટ્રિબ્યુનલ, અમદાવાદ દ્વારા રેફરન્સ (આઈ.ટી.) નં. ૧૭૨/૨૦૦૨ પર નોંધાયેલ તેના તારીખ ૧૪/૧૦/૨૦૧૧ ના એવોર્ડ દ્વારા, જેની વિગતો એવોર્ડના ફકરા: ૨ માં દર્શાવેલ છે તેવા સંબંધિત ૧૧ શ્રમિકોને પશ્ચાતવર્તી અસરથી સમય સ્કેલ મંજૂર કરવામાં આવ્યો છે. તેઓ કંડક્ટરો અને ડ્રાઈવરો છે. બદલી કામદારો તરીકે તેમની નિમણૂકની પ્રારંભિક તારીખ વર્ષ ૧૯૮૧ થી ૧૯૮૭ વચ્ચેની હતી (એવોર્ડના ફકરા: ૨ માં આપેલ કોષ્ટકમાં વિગતો છે). નિગમ [પાલનપુર વિભાગ] દ્વારા તેની નીતિ મુજબ, સંબંધિત કેસમાં મંજૂર થયેલ ખાલી જગ્યાઓની ઉપલબ્ધતા અને શ્રમિકની આંતરિક વરિષ્ઠતાને ધ્યાનમાં લઈને તેમને વર્ષ ૧૯૮૪ થી ૧૯૯૬ વચ્ચે સમય સ્કેલ મંજૂર કરવામાં આવ્યો હતો (એવોર્ડના ફકરા: ૨ માં આપેલ કોષ્ટકમાં વિગતો છે). આ બાબતને સંબંધિત શ્રમિકો દ્વારા વર્ષ ૨૦૦૨ માં સદર રેફરન્સ દ્વારા ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ પડકારવામાં આવી હતી. ટ્રિબ્યુનલે ૧૮૦ દિવસની સેવા પૂર્ણ થવા પર સમય સ્કેલનો લાભ

મંજૂર કર્યો છે, જે સારાંશમાં, એવોર્ડની તારીખથી આશરે ત્રણ દાયકા અને તેમના દ્વારા કરવામાં આવેલ ફરિયાદની તારીખથી આશરે બે દાયકાની પશ્ચાત્તવર્તી અસર સાથે છે. જોકે, ટ્રિબ્યુનલે કાલ્પનિક લાભ મંજૂર કર્યો છે.

૪.૧ ઉપર ક્રમાંકિત ત્રણ અરજીઓ, અને આશરે ૬૪ અન્ય અરજીઓનો સમૂહ, જેમાં ઉપર ફરાર: ૧ માં નોંધ્યા મુજબનો સમાન મુદ્દો છે, તે આજે આ અદાલત સમક્ષ સુનાવણી માટે સૂચિબદ્ધ છે. તેમાંથી, આશરે ૬૦ મેટર્સમાં સામાવાળાને બજવણી થઈ ગઈ છે. તે મેટર્સ આજે અંતિમ સુનાવણી માટે લેવામાં આવી છે. સુવિધા માટે, આ ત્રણ અરજીઓને મુખ્ય મેટર્સ તરીકે ગણવામાં આવે છે, અને તમામ વિદ્વાન એડવોકેટ્સની તમામ દલીલો આ ચુકાદામાં પ્રતિબિંબિત અને સંબોધિત કરવામાં આવી છે. આ કારણોસર, આ ચુકાદામાં, તે વિદ્વાન એડવોકેટ્સની પણ દલીલો નોંધવામાં આવી છે અને સંબોધિત કરવામાં આવી છે, જેઓ કદાચ આ ત્રણ અરજીઓ પૈકી કોઈમાં ઉપસ્થિત ન હોય, પરંતુ અરજીઓના આ સમૂહમાં અન્ય મેટર્સમાં ઉપસ્થિત છે. વિદ્વાન એડવોકેટ્સ વચ્ચે એ હદ સુધી સંમતિ છે કે, આ ચુકાદો તે અરજીઓને પણ લાગુ પડશે, જે આજે સુનાવણી માટે સૂચિબદ્ધ છે, જેમાં ઉપર ફરાર: ૧ માં નોંધ્યા મુજબનો મુદ્દો છે.

૪.૨ નિગમ તરફે, શ્રી શાલીન મહેતા, વિદ્વાન સિનિયર એડવોકેટ સાથે શ્રી હેમાંગ શાહ, અને શ્રી એચ. એસ. મુનશા, શ્રી જી. એમ. જોશી, શ્રી હાર્દિક રાવલ, સુશ્રી સેજલ માંડવિયા, વિદ્વાન એડવોકેટ્સ દ્વારા અદાલતને વિગતવાર સંબોધવામાં આવી છે.

૪.૩ યુનિયન / શ્રમિકો તરફે, વિદ્વાન એડવોકેટ્સ શ્રી ડી. એસ. વસાવડા, શ્રી મુકેશ રાહોડ, શ્રી પ્રભાકર ઉપાધ્યાય, શ્રી મુરલી દેવનાની, શ્રી કિશોર એમ. પોલ, શ્રી પી. પી. મજમુદાર, શ્રી કૃતાર્થ પંડ્યા, શ્રી મહેન્દ્ર ત્રિવેદી વતી સુશ્રી લોપા ભટ્ટ, શ્રી મહેન્દ્ર કે. પટેલ અને શ્રી સમીર બી. ગોહિલ દ્વારા દલીલો કરવામાં આવી છે.

૪.૪ એસસીએ ૨૨૬૨/૨૦૧૩ માં આ અદાલત દ્વારા તારીખ ૨૭/૦૨/૨૦૧૩ ના આદેશથી રૂલ જારી કરવામાં આવ્યો હતો. એસસીએ ૧૧૭૧૭/૨૦૧૪ અને એસસીએ ૫૧૬૬/૨૦૧૪ એડમિશન તબક્કે છે. વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી કૃતાર્થ પંડ્યા આ બે અરજીઓમાં વિરોધ કરનાર પ્રતિવાદી શ્રમિકો વતી રૂલની બજવણી વેઈવ કરે છે.

૫. નિગમ માટેના વિદ્વાન એડવોકેટ્સ દ્વારા સંયુક્ત રીતે નીચે મુજબ રજૂઆત કરવામાં આવી છે.

૫.૧ નિગમ અને કામદાર યુનિયન વચ્ચે સમાધાન થયું હતું. સદર સમાધાનની કલમ-૨૦ એવી જોગવાઈ કરે છે કે, રોજમદાર તરીકે ૧૮૦ દિવસ પૂર્ણ કર્યા પછી, સંબંધિત કેડરની મંજૂર થયેલ કાયમી ખાલી જગ્યાઓની ઉપલબ્ધતાને ધ્યાનમાં રાખીને, રોજમદારના કેસને નિયમિત સમય સ્કેલ પર લેવા માટે વિચારણા કરવામાં આવશે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે તેમાં આગળ એવી શરત છે કે, સદર વિચારણા આવા રોજમદારોની આંતરિક વરિષ્ઠતાના

આધારે કરવામાં આવશે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે, આમ સદર નીતિ હેઠળ ત્રણ પ્રકારની શરતો છે.

પ.૨ વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે, એક તરફ પ્રતિવાદી શ્રમિકે સમાધાનની ઉપરોક્ત કલમ-૨૦ હેઠળ લાભનો દાવો કર્યો હતો, અને બીજી તરફ તેણે ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ એવો આગ્રહ રાખ્યો હતો કે, રોજમદાર તરીકે ૧૮૦ દિવસ પૂર્ણ થવા પર તેને સમય સ્કેલ આપવો જોઈતો હતો. આ આગ્રહ ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા જેમ છે તેમ સ્વીકારવામાં આવ્યો છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે, તેમ કરતી વખતે, ટ્રિબ્યુનલે એવું માની લીધું છે કે જાણે સદર સમાધાનમાં માત્ર એક જ શરત હતી કે, જે તે સંબંધિત શ્રમિક રોજમદાર તરીકે ૧૮૦ દિવસ પૂર્ણ કરે કે તરત જ તે નિયમિત સમય સ્કેલનો દાવો કરવા માટે હકદાર છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે, ટ્રિબ્યુનલનું આ તારણ સમાધાનની કલમ-૨૦ ના ખોટા અર્થઘટન પર આધારિત છે, કારણ કે, ત્રણ શરતોમાંથી તેણે માત્ર એક જ શરત ધ્યાનમાં લીધી છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે, ટ્રિબ્યુનલનો વાદગ્રસ્ત એવોર્ડ આ રીતે ગેરકાયદેસર છે અને તેને રદ બાતલ કરવો જોઈએ.

પ.૩ નિગમ વતી વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે, શ્રમિકોનો દાવો માત્ર સમાધાન સાથે જ અસંગત ન હતો, પણ તે સદભાવનાનો પણ અભાવ ધરાવતો હતો કારણ કે મોટાભાગના કેસોમાં શ્રમિકો દ્વારા ટ્રિબ્યુનલ સુધી પહોંચવામાં અતિશય અને અસ્પષ્ટ વિલંબ થયો હતો. આ અદાલતનું ધ્યાન એક સ્પષ્ટ પાસા તરફ દોરવામાં આવે છે કે જોકે દાવો વર્ષ ૧૯૯૦ થી ૨૦૧૦ સુધીની

પશ્ચાતવર્તી અસર સાથે કરવામાં આવ્યો હતો, પરંતુ મોટાભાગના રેફરન્સ વર્ષ ૨૦૧૨ ની આસપાસ કરવામાં આવ્યા હતા. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે, વર્ષ ૨૦૧૨ ની આસપાસ એવું તે શું થયું કે ૧૯૯૫ અને ૨૦૦૮ ના દાવેદારો પણ ટ્રિબ્યુનલમાં દોડી ગયા, જેનો ટ્રિબ્યુનલે સહેલાઈથી સ્વીકાર કરી લીધો તે હજુ પણ એક રહસ્ય છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે, જો આ પાસાની વિગતવાર તપાસ કરવામાં ન આવે તો પણ, સંબંધિત શ્રમિક ઓછામાં ઓછું વેતનના એરિયર્સનો દાવો કરવા માટે અપાત્ર બન્યો હતો. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે, આ વધારાના કારણોસર પણ વાદગ્રસ્ત એવોર્ડ્સ રદ બાતલ કરવા જોઈએ.

૫.૪ ગુજરાત સ્ટેટ રોડ ટ્રાન્સપોર્ટ કોર્પોરેશન વિરુદ્ધ એસ.ટી. વર્કર્સ યુનિયનના કેસમાં એસસીએ ૧૦૯૭૪ થી ૧૦૯૭૬/૧૯૯૩ માં તારીખ ૨૦/૦૯/૨૦૦૪ ના રોજ નોંધાયેલ આ અદાલતના (કોરમ: માનનીય સુશ્રી ન્યાયમૂર્તિ આર.એમ.દોષિત, જેઓ તે સમયે હતા) નિર્ણય પર આધાર રાખવામાં આવ્યો છે, જે નિર્ણયની પુષ્ટિ આ અદાલતની ડિવિઝન બેન્ચ દ્વારા એલપીએ ૧૫૪૪/૨૦૦૫ માં તારીખ ૧૩/૧૨/૨૦૦૫ ના આદેશ દ્વારા કરવામાં આવી છે. (i) ચંદીગઢ એડમિનિસ્ટ્રેશન વિરુદ્ધ જગજિત સિંઘ, જે (૧૯૯૫) ૧ એસ.સી.સી. ૭૪૫ માં રિપોર્ટ થયેલ છે, અને (ii) સ્ટેટ ઓફ બિહાર વિરુદ્ધ ઉપેન્દ્ર નારાયણ સિંઘ, જે (૨૦૦૯) ૫ એસ.સી.સી. ૬૫ માં રિપોર્ટ થયેલ છે,

તે કેસોમાં ભારતના માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના ચુકાદાઓ પર પણ આધાર રાખવામાં આવ્યો છે.

૫.૫ એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે, ટ્રિબ્યુનલના વાદગ્રસ્ત એવોર્ડ્સ રદ બાતલ કરવા જોઈએ કારણ કે તેઓ સમાધાનની તે જ કલમ સાથે અસંગત છે જે હેઠળ સંબંધિત શ્રમિક દ્વારા લાભનો દાવો કરવામાં આવ્યો હતો.

૬. યુનિયન શ્રમિકો માટેના વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી ડી. એસ. વસાવડાએ રજૂઆત કરી છે કે, તેમના મતે, પ્રશ્ન હેઠળના સમાધાનની કલમ-૨૦ નું અર્થઘટન એ છે કે, તેમાં માત્ર એક જ શરત છે કે સંબંધિત શ્રમિકે રોજમદાર તરીકે ૧૮૦ દિવસ પૂર્ણ કરેલા હોવા જોઈએ. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે, એ બાબત વિવાદમાં નથી કે સંબંધિત શ્રમિકે ૧૮૦ દિવસ પૂર્ણ કર્યા હતા અને તેથી ટ્રિબ્યુનલે શ્રમિક દ્વારા માંગ્યા મુજબનો લાભ યોગ્ય રીતે મંજૂર કર્યો છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે આ મુદ્દો ગુજરાત સ્ટેટ રોડ ટ્રાન્સપોર્ટ કોર્પોરેશન વિરુદ્ધ ભરતકુમાર જશવંતલાલ રાવના કેસમાં એસસીએ ૩૯૩/૨૦૦૦ માં તારીખ ૨૭/૦૧/૨૦૦૦ ના રોજ નોંધાયેલ આ અદાલતના (કોરમ: માનનીય ન્યાયમૂર્તિ વાય.બી.ભટ્ટ, જેઓ તે સમયે હતા) નિર્ણય દ્વારા આવરી લેવામાં આવ્યો છે. એસસીએ ૩૯૩/૨૦૦૦ ના સદર નિર્ણયને અનુસરીને આ અદાલત દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલા ત્યારબાદના આદેશો તરફ આ અદાલતનું ધ્યાન દોરવામાં આવ્યું છે, અને વધુમાં કે સદર આદેશો પૈકીના કેટલાકની પુષ્ટિ આ અદાલતની ડિવિઝન બેન્ચ દ્વારા પણ કરવામાં આવી છે. તેથી એવી રજૂઆત

કરવામાં આવે છે કે, આ અદાલત ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા મંજૂર કરવામાં આવેલી રાહતમાં દખલગીરી ન કરે.

૭. અરજીઓના આ સમૂહમાં, યુનિયન / શ્રમિકો માટેના અન્ય વિદ્વાન એડવોકેટ્સ, [શ્રી ડી. એસ. વસાવડા, વિદ્વાન એડવોકેટ સિવાયના] દલીલની તદ્દન અલગ લાઈન અપનાવી છે. વિદ્વાન એડવોકેટ્સ શ્રી મુકેશ રાઠોડ, શ્રી પ્રભાકર ઉપાધ્યાય, શ્રી મુરલી દેવનાની, શ્રી કિશોર એમ. પોલ, શ્રી પી. પી. મજમુદાર, શ્રી કૃતાર્થ પંડ્યા, શ્રી મહેન્દ્ર ત્રિવેદી વતી સુશ્રી લોપા ભટ્ટ, અને શ્રી મહેન્દ્ર કે. પટેલે એવી દલીલ કરી છે કે, એ સાચું છે કે, સંબંધિત શ્રમિકે સદર સમાધાનની કલમ-૨૦ ની તમામ ત્રણ શરતો પૂર્ણ કરવાની જરૂર છે એટલે કે (i) રોજમદાર તરીકે ૧૮૦ દિવસ પૂર્ણ કરવા, (ii) કાયમી ખાલી જગ્યાઓની ઉપલબ્ધતા, અને (iii) સંબંધિત શ્રમિકની આંતરિક પરિષ્ઠતા, જોકે આ તમામ શરતો આ શ્રમિકોના કિસ્સામાં સંતોષાય છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે, ૧૮૦ દિવસની સેવા પૂર્ણ કરવા સંબંધિત પ્રથમ શરતનો સવાલ છે ત્યાં સુધી તે વિવાદમાં નથી. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે જ્યાં સુધી અન્ય બે પાસાઓ એટલે કે કાયમી ખાલી જગ્યાઓની ઉપલબ્ધતા અને આંતરિક પરિષ્ઠતાનો સંબંધ છે, ત્યાં સુધી આ તે પાસાઓ છે જેના માટે મેનેજમેન્ટે એવું દર્શાવવું જોઈતું હતું કે ત્યાં કોઈ કાયમી ખાલી જગ્યાઓ નહોતી અને વધુમાં કે જો આ શ્રમિકોને લાભ આપવામાં આવ્યો હોત, તો તેનાથી આંતરિક પરિષ્ઠતાનું ઉદ્ધંધન થયું હોત. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે, મેનેજમેન્ટ તેમ કરવામાં નિષ્ફળ

રહ્યું, અને આમ પરિણામ સ્વરૂપે ત્રણેય શરતો સંતોષાયેલી ગણાય. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે, આ સંજોગોમાં આ અદાલત ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા મંજૂર કરવામાં આવેલી રાહતમાં દખલગીરી ન કરે.

૮. ઉપરોક્ત દલીલને નુકસાન પહોંચાડ્યા વિના, યુનિયન / શ્રમિકો માટેના તમામ વિદ્વાન એડવોકેટ્સ દ્વારા વૈકલ્પિક રીતે એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે, જો એરિયર્સ સાથે નહીં, તો ઓછામાં ઓછો કાલ્પનિક લાભ સંબંધિત શ્રમિકોને આપવામાં આવે.

૯. વધારામાં, યુનિયન માટેના વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી મુકેશ રાઠોડે ભેદભાવનો મુદ્દો ભારપૂર્વક ઉઠાવ્યો છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે, કેટલાક કેસોમાં, ટ્રિબ્યુનલે કાલ્પનિક લાભ મંજૂર કર્યો છે અને વાસ્તવિક લાભ નહીં. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે, આવા કિસ્સાઓમાં, નિગમ દ્વારા તેને પડકારવામાં આવ્યો નથી. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે, કેટલાક કેસોમાં, ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા મંજૂર કરાયેલ વાસ્તવિક લાભને આ અદાલત દ્વારા કાલ્પનિક લાભમાં ફેરફાર કરવામાં આવ્યો છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે, કેટલાક કેસોમાં, જોકે શ્રમિકો સમાન રીતે સ્થિત છે, છતાં એવોર્ડને બિલકુલ પડકારવામાં આવ્યો નથી. આ સંદર્ભમાં, ઇન્ડસ્ટ્રિયલ ટ્રિબ્યુનલ, અમદાવાદ દ્વારા રેફરન્સ (આઈ.ટી.) નં. ૪૯/૨૦૦૨ માં નોંધાયેલા આદેશ તરફ અદાલતનું ધ્યાન દોરવામાં આવ્યું છે જે ૮૧ શ્રમિકોને સ્પર્શે છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે

આમ, એવોર્ડને પડકારવો કે નહીં, તે નિર્ણય પણ નિગમ દ્વારા મનસ્વી રીતે લેવામાં આવે છે અને તે પરિબળને પણ ધ્યાનમાં લેવું જોઈએ.

૧૦. યુનિયન / શ્રમિકો વતી નીચેના સત્તાધિકારીઓ (authorities) પર આધાર રાખવામાં આવ્યો છે.

(i) ભરતકુમાર જશવંતલાલ રાવ વિરુદ્ધ ગુજરાત સ્ટેટ રોડ ટ્રાન્સપોર્ટ કોર્પોરેશનના કેસમાં એસસીએ ૩૯૩/૨૦૦૦ માં તારીખ ૨૭/૦૧/૨૦૦૦ ના રોજ નોંધાયેલ આ અદાલતનો (માનનીય ન્યાયમૂર્તિ વાય.બી.ભટ્ટ [જેઓ તે સમયે હતા,]) નિર્ણય;

(ii) ભરતકુમાર જશવંતલાલ રાવ વિરુદ્ધ ગુજરાત સ્ટેટ રોડ ટ્રાન્સપોર્ટ કોર્પોરેશનના કેસમાં એલપીએ ૯૦૫/૨૦૦૦ માં તારીખ ૧૨/૦૩/૨૦૦૧ ના રોજ નોંધાયેલ આ અદાલતની ડિવિઝન બેન્ચનો નિર્ણય;

(iii) ભાનુભાઈ ધુરાભાઈ પટેલ વિરુદ્ધ ગુજરાત સ્ટેટ રોડ ટ્રાન્સપોર્ટ કોર્પોરેશનના કેસમાં એલપીએ ૨૭૪૮/૨૦૧૦ માં તારીખ ૨૧/૦૨/૨૦૧૧ ના રોજ નોંધાયેલ આ અદાલતની ડિવિઝન બેન્ચનો નિર્ણય;

(iv) સુખુભા વિલુભા ગોહિલ વિરુદ્ધ ગુજરાત સ્ટેટ રોડ ટ્રાન્સપોર્ટ કોર્પોરેશનના કેસમાં એસસીએ ૯૩૮૯/૨૦૦૫ અને સંલગ્ન મેટર પર તારીખ ૦૬/૦૭/૨૦૧૧ ના રોજ નોંધાયેલ આ અદાલતનો નિર્ણય;

(v) પ્રકાશભાઈ એમ. બ્રહ્મભટ્ટ વિરુદ્ધ ગુજરાત સ્ટેટ રોડ ટ્રાન્સપોર્ટ કોર્પોરેશનના કેસમાં એલપીએ ૯૮૮/૨૦૧૦ માં તારીખ ૩૦/૦૮/૨૦૧૦ ના રોજ નોંધાયેલ આ અદાલતની ડિવિઝન બેન્ચનો નિર્ણય;

(vi) પ્રવિણચંદ્ર મણિલાલ ભટ્ટ વિરુદ્ધ ડિવિઝનલ કંટ્રોલરના કેસમાં એસસીએ ૧૨૧૭૯/૨૦૦૨ માં તારીખ ૦૩/૦૨/૨૦૧૨ ના રોજ નોંધાયેલ આ અદાલતનો નિર્ણય;

(vii) વી. કે. પરમાર વિરુદ્ધ ગુજરાત સ્ટેટ રોડ ટ્રાન્સપોર્ટ કોર્પોરેશનના કેસમાં એસસીએ ૨૪૧૬/૨૦૧૧ માં તારીખ ૨૮/૦૩/૨૦૧૨ ના રોજ નોંધાયેલ આ અદાલતનો નિર્ણય;

(viii) ગુલામદસ્તગીર એન પઠાણ વિરુદ્ધ ગુજરાત સ્ટેટ રોડ ટ્રાન્સપોર્ટ કોર્પોરેશનના કેસમાં એલપીએ ૩૨૮/૨૦૧૧ માં તારીખ ૨૨/૦૨/૨૦૧૧ ના રોજ નોંધાયેલ આ અદાલતની ડિવિઝન બેન્ચનો નિર્ણય;

(ix) નટુભાઈ બી પરમાર વિરુદ્ધ ગુજરાત સ્ટેટ રોડ ટ્રાન્સપોર્ટ કોર્પોરેશનના કેસમાં એલપીએ ૨૯૮૭/૨૦૧૦ માં તારીખ ૦૭/૦૨/૨૦૧૧ ના રોજ નોંધાયેલ આ અદાલતની ડિવિઝન બેન્ચનો નિર્ણય;

(x) સુરત લેબર યુનિયન મારફત બાબુભાઈ બરસીભાઈ ગામિત વિરુદ્ધ ડેપ્યુટી એક્ઝિક્યુટિવ એન્જિનિયરના કેસમાં એસસીએ ૨૦૧૫/૨૦૦૧ અને સંલગ્ન મેટર્સ પર તારીખ ૨૮/૦૭/૨૦૧૦ ના રોજ નોંધાયેલ આ અદાલતનો નિર્ણય;

(xi) એસટી કોર્પોરેશનના શ્રમિકો વિરુદ્ધ ગુજરાત સ્ટેટ રોડ ટ્રાન્સપોર્ટના કેસમાં એસસીએ ૯૨૨૩/૧૯૯૮ માં તારીખ ૨૪/૦૩/૧૯૯૯ ના રોજ નોંધાયેલ આ અદાલતનો નિર્ણય;

(xii) થોમસભાઈ કે. પરમાર વિરુદ્ધ ડિવિઝનલ કંટ્રોલરના કેસમાં એસસીએ ૧૨૧૭૧/૨૦૦૨ માં તારીખ ૨૬/૦૪/૨૦૧૨ ના રોજ નોંધાયેલ આ અદાલતનો નિર્ણય;

(xiii) જી. એસ. મહાડિક વિરુદ્ધ ગુજરાત સ્ટેટ રોડ ટ્રાન્સપોર્ટ કોર્પોરેશનના કેસમાં એલપીએ ૨૯૦૯/૨૦૧૦ માં તારીખ ૧૮/૦૪/૨૦૧૧ ના રોજ નોંધાયેલ આ અદાલતની ડિવિઝન બેન્ચનો નિર્ણય;

(xiv) ખેડા ડિવિઝન એસ.ટી. એમ્પ્લોઈઝ યુનિયન વિરુદ્ધ ડિવિઝનલ કંટ્રોલરના કેસમાં એલપીએ ૨૭૮૭/૨૦૧૦ માં તારીખ ૧૬/૧૨/૨૦૧૦ ના રોજ નોંધાયેલ આ અદાલતની ડિવિઝન બેન્ચનો નિર્ણય;

(xv) મીનાક્ષીબેન ભાનુશંકર ભટ્ટ વિરુદ્ધ ગુજરાત હાઉસિંગ બોર્ડના કેસમાં ૨૦૦૨ (૨) જી.એલ.એચ. ૩૨૪ માં રિપોર્ટ થયેલ નિર્ણય;

(xvi) શ્રમિકો, ગુજરાત પેટ્રોલિયમ એમ્પ્લોઈઝ યુનિયન વિરુદ્ધ ઓ.એન.જી.સી. ના કેસમાં ૨૦૦૨ (૧) જી.એલ.એચ. ૩૩૧ માં રિપોર્ટ થયેલ નિર્ણય;

(xvii) ડાયરેક્ટર, એમ્પ્લોઈઝ સ્ટેટ ઇન્સ્યોરન્સ સ્કીમ વિરુદ્ધ નટવરલાલ અમરતલાલ શાહના કેસમાં ૨૦૦૧ (૨) જી.એલ.એચ. ૫૧૩ માં રિપોર્ટ થયેલ આ અદાલતની ડિવિઝન બેન્ચનો નિર્ણય.

૧૧.૧ સંબંધિત પક્ષોના વિદ્વાન એડવોકેટ્સને સાંભળ્યા પછી અને રેકૉર્ડ પરની સામગ્રી તપાસ્યા પછી, આ અદાલતને જણાય છે કે આ અદાલત સમક્ષ વિચારણા માટેનો મુદ્દો એ છે કે, શું સંબંધિત શ્રમિકો સમાધાનની કલમ-૨૦ માંથી ઉદ્ભવતા લાભો માટે હકદાર હતા, જે રીતે તેઓએ દાવો કર્યો હતો અને ટ્રિબ્યુનલે સ્વીકાર્યો હતો.

૧૧.૨ નિગમ અને કામદાર યુનિયન વચ્ચે સમાધાન થયું હતું. સદર સમાધાનની કલમ-૨૦ સુસંગત છે, જેનો વાદગ્રસ્ત એવોર્ડમાં ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે. તે એવી જોગવાઈ કરે છે કે, રોજમદાર તરીકે ૧૮૦ દિવસ પૂર્ણ કર્યા પછી, સંબંધિત કેડરની મંજૂર થયેલ કાયમી ખાલી જગ્યાઓની ઉપલબ્ધતાને ધ્યાનમાં રાખીને, રોજમદારના કેસને નિયમિત સમય સ્કેલ પર લેવા માટે વિચારણા કરવામાં આવશે. તેમાં આગળ એવી શરત છે કે, સદર વિચારણા આવા રોજમદારોની આંતરિક પરિષ્ઠતાના આધારે કરવામાં આવશે. આમ સદર નીતિ હેઠળ ત્રણ

પ્રકારની શરતો છે. પ્રતિવાદી શ્રમિકે સદર સમાધાન હેઠળ લાભનો દાવો કર્યો હતો.

૧૧.૩ પ્રતિવાદી શ્રમિકે એવો આગ્રહ રાખ્યો હતો કે, રોજમદાર તરીકે ૧૮૦ દિવસ પૂર્ણ થવા પર તેને સમય સ્કેલ આપવો જોઈતો હતો. આ આગ્રહ ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા જેમ છે તેમ સ્વીકારવામાં આવ્યો છે. અંતિમ એવોર્ડ ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા નોંધાયેલા તારણ પર આધારિત છે, જે સમાધાનની સુસંગત કલમના ખોટા અર્થઘટન પર આધારિત છે. ટ્રિબ્યુનલે એવું માની લીધું છે કે જાણે સદર સમાધાનમાં માત્ર એક જ શરત હતી કે, જે તે સંબંધિત શ્રમિક રોજમદાર તરીકે ૧૮૦ દિવસ પૂર્ણ કરે કે તરત જ તે નિયમિત સમય સ્કેલનો દાવો કરવા માટે હકદાર છે. ટ્રિબ્યુનલે નોંધ્યું છે કે, રોજમદાર તરીકે તેની નિમણૂકની પ્રારંભિક તારીખથી ગણતરી કરતા, ૧૮૦ દિવસ પૂર્ણ થવા પર, તે સદર લાભ મેળવવા માટે હકદાર છે. ટ્રિબ્યુનલનું આ તારણ સમાધાનની કલમ-૨૦ ના ખોટા અર્થઘટન પર આધારિત છે, કારણ કે, ઉપર નોંધ્યા મુજબની કુલ ત્રણ શરતોમાંથી તેણે માત્ર એક જ શરત ધ્યાનમાં લીધી છે. આમ, કુલ ત્રણ શરતોમાંથી બે શરતો ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા ધ્યાનમાં લેવામાં આવી નથી, જે અનુચિતતા અને ગેરકાયદેસરતા તરફ દોરી જાય છે. આ કારણોસર, વાદગ્રસ્ત એવોર્ડ્સમાં દખલગીરી કરવાની જરૂર છે.

૧૨.૧ જ્યાં સુધી યુનિયન માટેના વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી વસાવડાની એ દલીલનો સંબંધ છે કે, સમાધાનની કલમ-૨૦ મુજબ સમય સ્કેલનો લાભ

મેળવવા માટે હકદાર થવા માટે શ્રમિકે રોજમદાર તરીકે ૧૮૦ દિવસની રોજગારી પૂર્ણ કરવી જોઈએ તેવી માત્ર એક જ શરત છે, તો તેને સદર સમાધાનની કલમ-૨૦ ના સાદા વાંચન પર નકારી કાઢવાની જરૂર છે, જે સ્પષ્ટ કરે છે કે ત્યાં એક શરત નથી, પરંતુ ત્રણ શરતો છે, જે ઉપર નોંધ્યા મુજબ સંતોષવી જરૂરી છે. તેથી આ દલીલ કે ત્યાં માત્ર એક જ શરત છે અને ત્રણ નહીં, તેને નકારી કાઢવામાં આવે છે. એવું નોંધવામાં આવે છે કે, ટ્રિબ્યુનલે માત્ર આ આધારે જ કાર્યવાહી કરી છે, પરંતુ તે સમાધાનની કલમ-૨૦ નું અયોગ્ય અર્થઘટન છે અને આમ, શ્રી વસાવડાની દલીલ અને ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા અપનાવવામાં આવેલ તર્કની લાઈન, બંનેને નકારી કાઢવાની જરૂર છે.

૧૨.૨ યુનિયન માટેના વિદ્વાન એડવોકેટ્સ (શ્રી વસાવડા સિવાયના) એ એ સ્થિતિનો સ્વીકાર કર્યો છે કે એ સાચું છે કે, પ્રશ્ન હેઠળના સમાધાનની કલમ-૨૦ માં ત્રણ શરતો છે, પરંતુ તેમના મતે, તમામ ત્રણ શરતો સંતોષાય છે. ત્રણેય શરતો સંતોષાય છે તે દર્શાવવા માટે, તેમના દ્વારા કરવામાં આવેલ આગળનું વિશ્લેષણ એ છે કે, ૧૮૦ દિવસ પૂર્ણ થવાની બાબત વિવાદમાં નથી, અને બાકીની બે શરતોનો સંબંધ છે ત્યાં સુધી, તે નિગમ દ્વારા ખોટી સાબિત કરવાની જરૂર હતી અને તેમ કરવામાં નિષ્ફળ રહેતા, પ્રતિકૂળ અનુમાન લેવું જોઈતું હતું, જે ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા યોગ્ય રીતે લેવામાં આવ્યું છે. આ દલીલને નકારી કાઢવાની જરૂર છે કારણ કે જો ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા નોંધાયેલ તર્ક જોવામાં આવે તો, તે એવા આધારે આગળ વધતું નથી કે તમામ ત્રણ શરતો સંતોષાય છે, પરંતુ તે એવા

આધારે આગળ વધે છે કે, કલમ-૨૦ નું અર્થઘટન એ છે કે માત્ર એક જ શરત સંતોષવી જરૂરી છે. આમ, વિદ્વાન એડવોકેટ્સ દ્વારા આ અદાલત સમક્ષ લેવામાં આવેલી દલીલની લાઈન ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા નોંધાયેલા કારણો સાથે અને શ્રમિકોએ ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ લીધેલી દલીલની લાઈન સાથે પણ અસંગત છે. શ્રમિકોને વિવિધ ફોરમ સમક્ષ અલગ અલગ કેસ ઉભા કરવાની મંજૂરી આપી શકાય નહીં.

૧૩. નિગમ દ્વારા વિવિધ કેસોમાં અપનાવવામાં આવેલ ભેદભાવભર્યા વલણ અંગે યુનિયન માટેના વિદ્વાન એડવોકેટ્સની દલીલનો સંબંધ છે ત્યાં સુધી, વિદ્વાન એડવોકેટ્સ એ હદ સુધી સાચા છે કે, શ્રમિકોને મનમાં દુઃખ થશે. તે કેટલાક કિસ્સાઓમાં, જો અપ્રસ્તુત નહીં તો ઓછામાં ઓછું અસંગત વિચારણા પર આધારિત હોઈ શકે છે. જોકે આવા નિર્ણયોની સખત શબ્દોમાં નિંદા કરવાની જરૂર છે, છતાં પડકાર હેઠળના એવોર્ડની કાયદેસરતા નક્કી કરતી વખતે, આ અદાલતે એમ્પ્લોયરની મનસ્વીતા દ્વારા માર્ગદર્શન મેળવવું જોઈએ નહીં. નિગમનો નિર્ણય, કોઈ ચોક્કસ કેસમાં એવોર્ડને ન પડકારવાનો, કોઈના મતે અતાર્કિક હોઈ શકે છે, પરંતુ માત્ર તે આધારે, આ અદાલત ટ્રિબ્યુનલના એવા એવોર્ડને કાયમ રાખી શકતી નથી જે અન્યથા ગેરકાયદેસર અને અસમર્થનીય જણાય છે. આ સંદર્ભમાં, (i) ચંદીગઢ એડમિનિસ્ટ્રેશન વિરુદ્ધ જગજિત સિંઘ, જે (૧૯૯૫) ૧ એસ.સી.સી. ૭૪૫ માં રિપોર્ટ થયેલ છે, અને (ii) સ્ટેટ ઓફ બિહાર વિરુદ્ધ ઉપેન્દ્ર નારાયણ સિંઘ, જે (૨૦૦૯) ૫ એસ.સી.સી. ૬૫ માં રિપોર્ટ થયેલ છે, તે કેસોમાં ભારતના માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયોનો

સંદર્ભ લઈ શકાય છે. ઉપરોક્ત સિદ્ધાંતને ધ્યાનમાં રાખતા, આ અદાલતને જણાય છે કે થોડા શ્રમિકોની તરફેણમાં પસાર થયેલા સમાન એવોર્ડને ન પડકારવાનો નિગમનો નિર્ણય ટ્રિબ્યુનલના વાદગ્રસ્ત એવોર્ડ્સની કાયદેસરતા અને ટકવાપાત્રતાની તપાસ કરતી વખતે સુસંગત વિચારણા રહેશે નહીં.

૧૪. શ્રમિકોને ઓછામાં ઓછો કાલ્પનિક લાભ આપવો જોઈએ તેવી યુનિયન માટેના વિદ્વાન એડવોકેટ્સની દલીલનો સંબંધ છે ત્યાં સુધી, પ્રથમ તો એ નક્કી કરવાનું રહે છે કે શું શ્રમિક સદર લાભ માટે બિલકુલ હકદાર છે કે કેમ, અને જો હા, તો પ્રશ્ન ઉભો થઈ શકે છે કે શું તેને સદર લાભ એરિયર્સ સાથે આપવો જોઈએ કે કાલ્પનિક રીતે. આ અદાલતે ગુણદોષ પર એવું શોધી કાઢ્યું છે કે સંબંધિત શ્રમિક તેના દ્વારા માંગવામાં આવેલા લાભ માટે હકદાર ન હતો, તેથી સદર લાભને કાલ્પનિક કે વાસ્તવિક ગણવાનો પ્રશ્ન બિલકુલ ઉભો થશે નહીં. આ વૈકલ્પિક દલીલ, તેથી નકારવામાં આવે છે. નિગમે કેટલાક કિસ્સાઓમાં આવો લાભ કાલ્પનિક રીતે આપ્યો હોવાથી, તે ચોક્કસપણે શ્રમિકો માટે મનમાં દુઃખ પેદા કરશે, જોકે ભારતના માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા (i) ચંદીગઢ એડમિનિસ્ટ્રેશન વિરુદ્ધ જગજિત સિંઘ, (૧૯૮૫) ૧ એસ.સી.સી. ૭૪૫, અને (ii) સ્ટેટ ઓફ બિહાર વિરુદ્ધ ઉપેન્દ્ર નારાયણ સિંઘ, (૨૦૦૯) ૫ એસ.સી.સી. ૬૫ ના કેસોમાં આપવામાં આવેલા નિર્ણયોમાં સ્થાપિત ઉપરોક્ત સિદ્ધાંતને ધ્યાનમાં રાખતા, આ દલીલ યુનિયન / શ્રમિકોના કેસને આગળ વધારશે નહીં. [એવું નોંધવામાં આવે છે કે, ઇન્ડસ્ટ્રિયલ ટ્રિબ્યુનલ,

અમદાવાદના એવોર્ડ દ્વારા, જે સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલકેશન નં. ૨૨૬૨/૨૦૧૩ ની વિષયવસ્તુ છે, તેમાં માત્ર કાલ્પનિક લાભ મંજૂર કરવામાં આવ્યો છે.]

૧૫.૧ બંને પક્ષોએ ઉપર ઉલ્લેખિત આ અદાલતના અનેક પૂર્વચુકાદાઓ પર આધાર રાખ્યો છે. જો તે તમામ આદેશોને ધ્યાનમાં લેવામાં આવે, તો જે ચિત્ર ઉભરી આવ્યું છે તે એ છે કે, તે તમામ આદેશોને બે અલગ અલગ લાઈનમાં વર્ગીકૃત કરી શકાય છે. એક આ અદાલતનો (કોરમ: માનનીય ન્યાયમૂર્તિ વાય.બી.ભટ્ટ, જેઓ તે સમયે હતા) આદેશ છે જે એસસીએ ૩૯૩/૨૦૦૦ માં તારીખ ૨૭/૦૧/૨૦૦૦ ના રોજ ગુજરાત સ્ટેટ રોડ ટ્રાન્સપોર્ટ કોર્પોરેશન વિરુદ્ધ ભરતકુમાર જશવંતલાલ રાવના કેસમાં નોંધાયેલ છે. બીજો આ અદાલતનો (કોરમ: માનનીય સુશ્રી ન્યાયમૂર્તિ આર.એમ.દોષિત, જેઓ તે સમયે હતા) ચુકાદો છે જે એસસીએ ૧૦૯૭૪ થી ૧૦૯૭૬/૧૯૯૩ માં તારીખ ૨૦/૦૯/૨૦૦૪ ના રોજ ગુજરાત સ્ટેટ રોડ ટ્રાન્સપોર્ટ કોર્પોરેશન વિરુદ્ધ એસ.ટી. વર્કર્સ યુનિયનના કેસમાં નોંધાયેલ છે. ઉપરોક્ત બંને, એટલે કે આદેશ અને ચુકાદો અનુક્રમે, આ અદાલતની ડિવિઝન બેન્ચ દ્વારા પુષ્ટિ પામેલા છે. (i) એસસીએ ૩૯૩/૨૦૦૦ માં એલપીએ ૯૦૫/૨૦૦૦ માં તારીખ ૧૨/૦૩/૨૦૦૧ ના ડિવિઝન બેન્ચના આદેશનો, અને (ii) એસસીએ ૧૦૯૭૬/૧૯૯૩ માં એલપીએ ૧૫૪૪/૨૦૦૫ માં તારીખ ૧૩/૧૨/૨૦૦૫ ના આદેશનો સંદર્ભ લઈ શકાય છે. બંને અપીલો ફગાવી દેવામાં આવી હતી,

આમ વિદ્વાન સિંગલ જજિસના બંને આદેશોની પુષ્ટિ થઈ હતી. અન્ય તમામ ત્યારબાદના આદેશોમાં, ઉપરોક્ત પૈકીના કોઈ એકને અનુસરવામાં આવ્યો છે. આમ, હવે એ જોવાનું રહે છે કે, આ બે પૈકી, કયા આદેશ અથવા ચુકાદાને અરજીઓના આ સમૂહમાં અનુસરવો જોઈએ. એસસીએ ૩૯૩/૨૦૦૦ અને એસસીએ ૧૦૯૭૪/૧૯૯૩ બંને આદેશોનું ઝીણવટપૂર્વક નિરીક્ષણ કર્યા પછી, આ અદાલતને જણાય છે કે, એ એસસીએ ૧૦૯૭૪/૧૯૯૩ નો ચુકાદો છે જે કાયદો સ્થાપિત કરે છે અને એસસીએ ૩૯૩/૨૦૦૦ માં નોંધાયેલ આદેશ નહીં. વધુમાં, આ અદાલતની ડિવિઝન બેન્ચ દ્વારા એસસીએ ૩૯૩/૨૦૦૦ માં આદેશ સામેની અપીલ (એલપીએ ૯૦૫/૨૦૦૦) ફગાવી દેતી વખતે તે પણ સ્પષ્ટ કર્યું છે કે, એસસીએ ૩૯૩/૨૦૦૦ નો નિર્ણય કરતી વખતે, આ અદાલતે કોઈ કાયદો સ્થાપિત કર્યો ન હતો અને નિર્ણય તે કેસની હકીકતોને ધ્યાનમાં રાખીને આપવામાં આવ્યો હતો. સદર અપીલ ફગાવી દેતી વખતે ડિવિઝન બેન્ચે નીચે મુજબ અવલોકન કર્યું હતું.

"... એ હકીકતને ધ્યાનમાં લેતા કે એસ.ટી. કોર્પોરેશન દ્વારા અન્ય ૩૨ કર્મચારીઓને સમાન લાભ પહેલેથી જ આપવામાં આવ્યો છે, અમને આ લેટર્સ પેટન્ટ અપીલમાં કોઈ તથ્ય જણાતું નથી અને અમે વિદ્વાન સિંગલ જજ તેમજ ઇન્ડસ્ટ્રિયલ ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા આપવામાં આવેલા તર્ક સાથે સંપૂર્ણ રીતે સંમત છીએ.."

૧૫.૨ કાયદાની આ સ્થાપિત સ્થિતિ છે કે, જે બાબતનો નિર્ણય લેવામાં આવ્યો હોય તે બાબત માટે નિર્ણય એક સત્તાધિકારી (authority) છે, અને તેમાંથી જે તાર્કિક રીતે તારવી શકાય તેના માટે નહીં. આ સિદ્ધાંતને ધ્યાનમાં રાખીને, અને વિદ્વાન સિંગલ જજિસના બંને નિર્ણયો તેમજ તે આદેશો સામેની અપીલો ફગાવી દેતા ડિવિઝન બેન્ચના બંને આદેશો વાંચ્યા પછી, આ અદાલતને જણાય છે કે, એ એસસીએ ૧૦૯૭૪/૧૯૯૩ નો ચુકાદો છે જે કાયદો સ્થાપિત કરે છે, અને એસસીએ ૩૯૩/૨૦૦૦ માં નોંધાયેલ આદેશ નહીં. તેમ ઠરાવતી વખતે, આ અદાલત એ હકીકત પ્રત્યે સભાન છે કે, હાથ પરના કેસોમાં કલમ નંબર બદલાયો છે, પરંતુ રેકૉર્ડ પર રહેલા સમાધાનની કલમ-૨૦ ના સાદા વાંચન પરથી એ સ્પષ્ટ થાય છે કે આ અદાલતનો એસસીએ ૧૦૯૭૪/૧૯૯૩ નો નિર્ણય ક્ષેત્ર ધરાવતા કાયદા તરીકે સંપૂર્ણ રીતે લાગુ પડશે.

૧૫.૩ વધુમાં, આ અદાલતનો એસસીએ ૧૦૯૭૪/૧૯૯૩ માં સદર ચુકાદો આ અદાલત દ્વારા એક કરતા વધુ નિર્ણયોમાં પૂર્વચુકાદા તરીકે અનુસરવામાં આવ્યો છે. આવા જ એક નિર્ણય એટલે કે એસસીએ ૧૧૭૧૧/૨૦૦૨ માં તારીખ ૧૧/૦૧/૨૦૧૧ ના રોજ નોંધાયેલ આ અદાલતના ચુકાદાનો સંદર્ભ લઈ શકાય છે. આ તમામ પાસાઓને ધ્યાનમાં રાખીને, આ અદાલત એવા નિષ્કર્ષ પર આવે છે કે, અરજીઓના આ સમૂહનો નિર્ણય કરતી વખતે એસસીએ ૧૦૯૭૪/૧૯૯૩ ના ચુકાદાને અનુસરવો જોઈએ, અને એસસીએ ૩૯૩/૨૦૦૦ માં નોંધાયેલા આદેશને નહીં.

૧૬. ઉપરોક્ત ઉપરાંત, એસસીએ ૧૦૯૭૪/૧૯૯૩ માં આ અદાલતના ઉપરોક્ત નિર્ણય સિવાય, પ્રશ્ન હેઠળના સમાધાનની કલમ-૨૦ ના સાદા વાંચન પર, સ્વતંત્ર રીતે પણ, આ અદાલતે એસસીએ ૧૦૯૦૮/૨૦૧૪ માં તારીખ ૨૦/૦૮/૨૦૧૪ ના રોજ ચુકાદો નોંધ્યો હતો. સદર નિર્ણય પણ અરજીઓના આ સમૂહમાં સંપૂર્ણ રીતે લાગુ પડશે.

૧૭. ટ્રિબ્યુનલનો વાદગ્રસ્ત એવોર્ડ ગુણદોષ પર ગેરકાયદેસર અને અસમર્થનીય જણાયો હોવાથી, શ્રમિકો દ્વારા ટ્રિબ્યુનલનો આશરો લેવામાં થયેલા વિલંબનો પ્રશ્ન આ કેસોની હકીકતોમાં બહુ સુસંગત ન હોઈ શકે, જોકે એ અવલોકન કરવાની જરૂર છે કે, જો સંબંધિત શ્રમિકો તેમના આ આગ્રહમાં સાચા હતા કે રોજમદાર/બદલી કામદાર તરીકે તેમની નિમણૂકની પ્રારંભિક તારીખથી ગણતરી કરતા, ૧૮૦ દિવસની સેવા પૂર્ણ થવા પર તેમને સમય સ્કેલ આપવો જોઈતો હતો, તો ટ્રિબ્યુનલનો આશરો લેવામાં તેમના તરફથી અતિશય અને અસ્પષ્ટ વિલંબ થયો હતો. જે પરિસ્થિતિમાં સંબંધિત શ્રમિકો ટ્રિબ્યુનલમાં ગયા હતા તે એવી હતી, જ્યાં સંબંધિત શ્રમિકો સ્વીકૃતિના સિદ્ધાંત દ્વારા પોતાની જાતને બાંધી દીધી હોવાનું કહી શકાય, અથવા તો, ઓછામાં ઓછું ઉભો થયેલ વિવાદ વાસી દાવો હતો. એવો પ્રશ્ન પણ ઉભો થઈ શકે કે, શું તે સંજોગોમાં તેને ઔદ્યોગિક વિવાદ પણ કહી શકાય. આ સંદર્ભમાં ભારતના માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના (i) હરિયાણા સ્ટેટ કો-ઓપરેટિવ લેન્ડ ડેવલપમેન્ટ બેંક વિરુદ્ધ નીલમ, જે (૨૦૦૫) ૫ એસ.સી.સી. ૯૧ માં રિપોર્ટ થયેલ છે, ખાસ કરીને તેના

ફકરા: ૧૮, અને (ii) ચીફ એન્જિનિયર રણજીત સાગર ડેમ વિરુદ્ધ શામ લાલ, જે (૨૦૦૬) ૯ એસ.સી.સી. ૧૨૪ માં રિપોર્ટ થયેલ છે, ખાસ કરીને તેના ફકરા: ૯ અને ૧૦ ના નિર્ણયોનો સંદર્ભ લઈ શકાય છે. આ પાસાને ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા અવગણ્યું જોઈતું ન હતું. વિલંબના આ વધારાના ગ્રાઉન્ડ પર પણ, સંબંધિત શ્રમિકો કોઈ રાહત મેળવવા માટે, ઓછામાં ઓછા એરિયર્સ મેળવવા માટે અપાત્ર બન્યા હતા, સિવાય કે ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા તેનાથી વિપરીત કરવા માટે ચોક્કસ કારણો નોંધવામાં આવ્યા હોય, જે તેણે કર્યા નથી. [એવું નોંધવામાં આવે છે કે, ઈન્ડસ્ટ્રિયલ ટ્રિબ્યુનલ, અમદાવાદના એવોર્ડ દ્વારા, જે સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નં. ૨૨૬૨/૨૦૧૩ ની વિષયવસ્તુ છે, તેમાં માત્ર કાલ્પનિક લાભ મંજૂર કરવામાં આવ્યો છે.]

૧૮. એકંદરે વિચારણા કરતા, આ અદાલતને જણાય છે કે, ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલા વાદગ્રસ્ત એવોર્ડ્સ કાયદાની દ્રષ્ટિએ ગેરકાયદેસર અને અસમર્થનીય છે અને તેને રદ બાતલ કરવાની જરૂર છે.

૧૯. ઉપર નોંધેલા કારણોસર, આ ત્રણ અરજીઓ મંજૂર કરવામાં આવે છે. ઈન્ડસ્ટ્રિયલ ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ વાદગ્રસ્ત એવોર્ડ્સ, જેની વિગતો ઉપર ફકરા: ૨.૧, ૨.૨ અને ૨.૩ માં નોંધવામાં આવી છે, તેને રદ બાતલ કરવામાં આવે છે. દરેક અરજીમાં રૂલ એવ્સોલ્યુટ કરવામાં આવે છે, ખર્ચ અંગે કોઈ આદેશ નથી.

(પરેશ ઉપાધ્યાય, ન્યાયમૂર્તિ)

*This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.*

=====

**અસ્વીકરણ:** સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

**DISCLAIMER:** The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.